

Projekt

z dnia 21 lutego 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR LXXIII/...../24
RADY MIEJSKIEJ W KONSTANTYNOWIE ŁÓDZKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata
2024 - 2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40, poz. 572, poz. 1463, poz. 1688) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, poz. 535, poz. 1606) **Rada Miejska w Konstantynowie Łódzkim uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2028, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała nr XLI/357/22 Rady Miejskiej w Konstantynowie Łódzkim z dnia 26 stycznia 2022 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Konstantynowa Łódzkiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr LXXIII/...../24
Rady Miejskiej w Konstantynowie Łódzkim
z dnia 29 lutego 2024 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2028

Spis treści

WSTĘP.....	1
Odbiorcy Programu.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI	3
II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	4
III. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI	12
IV. ANALIZA I OCENA PRZEPROWADZONYCH BADAŃ	13
V. ZASOBY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ	23
VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	25
VII. CELE I DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJNA LATA 2024 – 2028	26
Cel główny.....	26
Cele szczegółowe.....	26
VIII. WDRAŻANIE PROGRAMU.....	31
Realizatorzy Programu.....	31
Źródła finansowania Programu	31
Monitoring i sprawozdawczość Programu	32

Wstęp

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wskazuje, że instytucja rodziny, definiowana w systemie praw człowieka jako „naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa” (art. 16 ust. 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka) jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro, państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej.

Ustrojową zasadą jest także szczególna pomoc ze strony władz publicznych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej (art. 71 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy, przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Żaden człowiek nie powinien i nie może być narażony na przemoc domową, nikt nie ma prawa naruszać jego praw i dóbr osobistych, powodować cierpienia. Dlatego kwestia ta stanowi ogromne wyzwanie dla służb i instytucji zainteresowanych losem osób zagrożonych przemocą lub już jej doświadczających oraz zaspokojeniem potrzeb i praw tych osób.

Badania empiryczne oraz doświadczenie wskazują, że prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju i samorealizacji. Natomiast przemoc jest jednym z istotnych zagrożeń dla realizacji tej podstawowej funkcji rodziny jak i dla samorealizacji każdego z jej członków. Duże znaczenie w przypadku zagrożenia wystąpienia przemocy mają działania profilaktyczne, które zainicjowane odpowiednio wcześnie dają szansę na uniknięcie głębokiego kryzysu w rodzinie. Nadrzędnym działaniem powinno być szybkie rozpoznanie zjawiska przemocy, a następnie przywrócenie osobom pokrzywdzonym zdolności w zakresie godnego i bezpiecznego funkcjonowania w rodzinie.

Statystycznie większość osób doznających przemocy domowej stanowią kobiety. Innymi szczególnie wrażliwymi kategoriami osób doznających przemocy domowej są m. in.: małoletni, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością. Szczególna ochrona i wsparcie powinny być dedykowane dzieciom, zarówno doznającym przemocy domowej, jak i będącym świadkami przemocy.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wielu służb, a także zmiany świadomości społecznej. Ze względu na swoją złożoność zjawisko przemocy zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i leży w kręgu zainteresowań pracowników pomocy społecznej, służby zdrowia, oświaty, wymiaru sprawiedliwości, terapeutów, funkcjonariuszy Policji oraz prokuratorów.

Celem strategicznym Programu jest:

- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- ochrona osób doznających przemocy i świadków przemocy domowej,
- zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy dla osób doznających przemocy,

- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc domową,

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie gminy.

Program określa szczegółowe zadania do realizowania ukierunkowane na:

- rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej,

- zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej,

- oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową,

- kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej,

- edukację i profilaktykę mieszkańców gminy.

Odbiorcy Programu

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Konstantynów Łódzki, w tym:

- osób doznających przemocy domowej,

- osób stosujących przemoc domową,

- świadców przemocy domowej,

- społeczności lokalnej gminy Konstantynów Łódzki, w tym osób zagrożonych przemocą domową,

- przedstawicieli instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy domowej.

Opracowanie Programu poprzedzone zostało rozpoznaniem skali zjawiska przemocy na terenie gminy Konstantynów Łódzki przygotowanym na podstawie danych gromadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2023 oraz na podstawie przeprowadzonych badań.

Realizacja Programu powinna przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy na terenie gminy. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej przygotowano na lata 2024-2028. Zakreślone w nim cele i kierunki działań mają charakter ramowy i mogą podlegać modyfikacjom.

I. PODSTAWY PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jego przygotowania stanowi realizację zapisów art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Na treść i realizację Programu mają wpływ następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.),
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37 ze zm.),
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 ze zm.),
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 ze zm.),
7. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji w sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz. U. z 2024 r. poz. 145),
8. Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowy Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030 (M. P. 2023 poz. 1232),
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023, poz. 1870),
10. Uchwała Nr XXXII/271/21 Rady Miejskiej w Konstantynowie Łódzkim z dnia 25 marca 2021 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Konstantynów Łódzki na lata 2021-2026.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Rodzina jest pierwszą podstawową grupą społeczną mającą największy wpływ na rozwój człowieka. To w niej kształtuje się osobowość i rozwija tożsamość. To w niej utrwalane są nasze postawy, adaptowane normy społeczne i moralne. Na ich podstawie wypracowywane są wzory zachowań i sposoby radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych. Rodzina, tak jak każda grupa społeczna tworzy własną historię i rządzi się własnymi wypracowanymi utrwalonymi wzorami zachowań, mechanizmami obronnymi, które nie zawsze wpływają na poprawność funkcjonowania jej członków zarówno wewnątrz rodziny, jak i w społeczeństwie. Prawidłowe relacje w rodzinie, oparte m. in. na wzajemnym szacunku, dbaniu o potrzeby, jak również emocjonalne przyjęcie procesu zmian nieustannie w nich zachodzących - to podstawa prawidłowego funkcjonowania i rozwoju wszystkich członków rodziny. Każda z sytuacji problemowych w rodzinie rozwiązywana jest z uwzględnieniem potrzeb i możliwości wszystkich osób, dając tym samym

możliwość rozwoju, poczucia sprawstwa ale i bezpieczeństwa. Każdy członek rodziny spełnia swoją rolę. Istotną kwestię stanowi podział m. in. władzy, która w ręku opiekunów ma za zadanie zapewnić rozwój i bezpieczeństwo. Stąd pojęcie struktury w grupie społecznej jaką jest rodzina ma ogromne znaczenie. Elementy „struktury” czy „władzy” funkcjonują również w rodzinach mających charakter dysfunkcyjny. Do takich należą i te, w których dochodzi do przemocy i to ona wpływa na relacje oraz funkcjonowanie poszczególnych jej członków. Przemoc definiowana jest poprzez różne dziedziny nauki, stąd często określana jest jako wieloaspektowa. Każdorazowo widziana jest jednak jako intencjonalne działanie jednej osoby wobec drugiej, która wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

1. **Przemoc domowa** - należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przemoc ma kilka charakterystycznych cech:

- **jest intencjonalna** – stanowi zamierzone działanie (lub zaniechanie działania) ukierunkowane na drugiego człowieka. Ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie osoby doznającej przemocy,
- **siły są nierówne** – we wzajemnej relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą i przewagę tę wykorzystuje do osiągnięcia swojego celu. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy. Źródłem dysproporcji sił są zazwyczaj wiek, płeć, stan zdrowia oraz różne zależności, np. ekonomiczna czy relacja dziecko - rodzic. Owo wykorzystanie siły i władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny jest elementem najbardziej znaczącym w przemocy domowej,
- **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje istniejącą lub stworzoną przez okoliczności asymetrię sił i władzy i narusza podstawowe prawa człowieka np. prawo do godności, szacunku czy nietykalności cielesnej,

- **powoduje cierpienie, ból i krzywdy moralne** – sprawca naraża życie i zdrowie ofiary na poważne szkody, w tym szkody przeżywane bardzo subiektywnie. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara traci zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną, zaniedbywanie.

Tabela 1 Rodzaje i formy przemocy

Rodzaj przemocy	Definicja przemocy	Formy przemocy	Skutki
Przemoc fizyczna	Wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej	Popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, używanie broni, ograniczanie dostępu do pożywienia, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.	Uszkodzenia ciała, urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia, choroby powstające w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczucie zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne
Przemoc psychiczna	Umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych	Poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb itp.	Zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, poczucia własnej wartości, godności, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu, wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, uzależnienie od prześladowcy, stały strach, ciągły lęk, utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, zaburzenia snu
Przemoc seksualna	Wymuszanie niechcianych przez osobę doznającą przemocy zachowań w celu	Sadystyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych form	Obrażenia fizyczne, ból, cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia własnej

	zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy	i praktyk seksualnych, krytyka zachowań seksualnych itp.	atrakcyjności, godności, zaburzenia seksualne, uogólniona obawa przed przedstawicielami płci sprawcy przemocy
Przemoc ekonomiczna	Działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia osoby doznającej przemocy od osoby stosującej przemoc	Ogół działań mających na celu całkowite uzależnienie finansowe osoby doznającej przemocy od sprawcy; niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia itp.	Całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności, wartości, znalezienie się bez środków do życia
Zaniedbanie	Stanowi ono ogół zachowań polegający na niezaspokajaniu potrzeb zarówno fizycznych jak i psychicznych, naruszenie obowiązku opieki względem zależnych osób bliskich	Zaniedbanie jest formą przemocy ekonomicznej i objawia się jako np. nie przekazywanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: jak np. mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka itp.	W konsekwencji powoduje stopniowe wycofywanie się osoby doświadczającej przemocy z wszelkiej aktywności

Źródło: Opracowanie własne.

Stosunkowo nową formą przemocy jest **Cyberprzemoc** (przemoc elektroniczna) – to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Cyberprzemoc to – podobnie jak przemoc tradycyjna – regularne, podejmowane z premedytacją działanie wobec słabszego, który nie może się bronić.

Do **najczęstszych form cyberprzemocy** należą:

- agresja słowna, np. wyzywanie na czatach internetowych, zamieszczanie komentarzy na forach internetowych w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby;

- upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów;
- zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych;
- włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś;
- szantażowanie;
- ujawnianie sekretów;
- wykluczanie z grona „znajomych” w internecie;
- celowe ignorowanie czyjejs działalności w sieci.

Wyżej wymienione formy niewłaściwego traktowania drugiego człowieka w zasadzie nie występują osobno. Przemocy fizycznej najczęściej towarzyszy przemoc psychiczna. Przemoc seksualna często współwystępuje z przemocą fizyczną i psychiczną.

Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy domowej jest tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazwanych cyklem przemocy. W cyklu przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

• **Faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. Na tym etapie dochodzi do rozmaitych incydentów takich jak np. przejawy zazdrości, gniewu, kontrolowanie członków rodziny, używanie obraźliwych słów, poniżanie bliskiej osoby. Sprawca jest stale poirytowany i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację zaspakajając żądania partnera i robiąc wszystko by poprawić mu nastrój. Często sama obarcza się winą za jego zachowanie i dąży do zadośćuczynienia i uszczęśliwienia sprawcy. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia, które spiętrzają napięcie. Sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja.

• **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji na ofierze. Ta faza trwa stosunkowo krótko, więc może się zakończyć dramatycznie: pobiciem, uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby. W trakcie ataku ofiara robi wszystko, żeby ochronić siebie i uspokoić partnera. Zabiegi te jednak rzadko przynoszą pożądany skutek. Wraz z ustaniem aktu przemocy osoba doznająca przemocy znajduje się w stanie szoku, nie chce uwierzyć w to, co się stało. Pojawia się u niej przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość, która powoduje, że najczęściej w tej fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się na wezwanie pomocy i złożenie skargi, a więc początkują interwencję w sytuacji przemocy domowej. Jeśli osoba zagrożona przemocą nie zgłosi się do właściwych instytucji po pomoc, jest to ostatni moment by przerwać cykl przemocy, nim rozpocznie się ona na nowo.

·**Faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony osoby stosującej przemoc, okazywania żalu, miłości. Agresor usprawiedliwia swoje zachowanie, okazuje żal z powodu tego, co się stało i obiecuje, że to już się więcej nie powtórzy. Na nowo zdobywa zaufanie osoby, którą skrzywdził, staje się miły, uczynny. Osoba doznająca przemocy wbrew zdrowemu rozsądkowi i wcześniejszym doświadczeniom wierzy osobie stosującej przemoc w to, że się zmienił, bo z całych sił pragnie, żeby tak właśnie było. W tej fazie wycofuje się z wcześniej podjętych działań, rezygnuje z pomocy, wycofuje skargi. Stopniowo sprawca przestaje być miły, napięcie ponownie narasta i faza kończy się nawrotem przemocy. Wraz z upływem czasu faza miodowego miesiąca ulega skróceniu, a akty przemocy stają się coraz bardziej brutalne i niebezpieczne dla ofiary.

Mechanizmy przemocy

·**Syndrom wyuczonej bezradności** - jest poddaniem się, zatrzymaniem działania, które wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi nie będzie to miało znaczenia dla zmiany sytuacji. Przejawia się w biernym znoszeniu przez ofiarę zachowań krzywdzących, pomimo, że czasem ma ona świadomość, że zachowania te są bezprawne, naruszają prawa osobiste i normy społeczne. Ofiara ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że sprawca nie powinien tak postępować, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.

·**Zjawisko prania mózgu** - to mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby osoba doświadczająca przemocy w rodzinie funkcjonowała zgodnie z życzeniem sprawcy. Konsekwencjami „prania mózgu” są m. in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się sprawcy. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

·**Zespół stresu pourazowego PTSD** (ang. posttraumatic stress disorder) - to zaburzenia lękowe występujące u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m. in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natarczywe wspomnienia, koszmary senne.

·**Proces wiktylizacji** - konsekwencją zespołu zaburzeń stresu pourazowego jest proces stawania się ofiarą, który nazywany jest wiktylizacją. Jest to

pokrzywdzenie, czyli doznanie krzywd i szkód w wyniku jakiegoś zdarzenia, a także działania prowadzące do tego, że dana osoba staje się ofiarą przemocy. Pokrzywdzenie takie obejmować może szkody materialne, krzywdy moralne, zmiany w psychice. Wiktyimizacja pierwotna to proces stawania się ofiarą w wyniku popełnienia przestępstwa, jego konsekwencją jest wyrządzenie przez sprawcę szkody ofierze. Doznanie szkody podlega zazwyczaj subiektywnej ocenie, dlatego skutki wiktyimizacji ofiara odczuwa indywidualnie. Wiktyimizacja degradująco zmienia poczucie tożsamości. Osoba pokrzywdzona traci podstawowe poczucie bezpieczeństwa, zaufanie do siebie, zaczyna źle myśleć o sobie. Badania pokazują, że każda wiktyimizacja może zwiększać podatność na ponowne stanie się ofiarą. Zwraca się uwagę na ryzyko wystąpienia wiktyimizacji wtórnej, kiedy ofiara przestępstwa ponownie doznaje krzywdy i cierpienia wskutek niewłaściwych procedur procesowych. Chodzi np. o wielokrotne przesłuchiwanie ofiar przestępstw na tle seksualnym.

W przypadku wiktyimizacji wtórnej osoba pokrzywdzona oprócz pokrzywdzenia przestępstwem może doznać powtórnie krzywd przez reakcję społeczeństwa na jej pokrzywdzenie, jak niewiara w to, co pokrzywdzony mówi, pomniejszanie tragizmu znaczenia raniących doświadczeń, jak również obwinianie pokrzywdzonego lub naznaczanie negatywnymi określeniami.

2. Przez osobę doznającą przemocy domowej - należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego - wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Osobą doznającą przemocy domowej jest także małoletni będący świadkiem przemocy domowej.

3. Przez osobę stosującą przemoc domową - należy rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w pkt 2.

4. **Świadkiem przemocy domowej** - jest osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Podstawą do podejmowania działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej jest świadomość, że:

- najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy domowej i zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna,
- za przemoc zawsze odpowiedzialna jest osoba stosująca przemoc,
- zrozumiałe są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach osoby doznającej przemocy, bowiem jest to jeden z objawów doznawanych urazów oraz konsekwencja bycia osobą doznającą przemocy.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy można wyodrębnić pewien zespół cech charakterystycznych:

- niska samoocena,
- bierne mechanizmy radzenia sobie,
- wysoka zależność od partnerów,
- niepokój i depresja,
- izolacja społeczna,
- zinternalizowane poczucie winy,
- podporządkowanie się,
- ambiwalentne poczucie lojalności – ofiara często chce zatrzymać przemoc, ale jednocześnie chce utrzymać relację ze sprawcą,
- zniekształcone atrybucje – irracjonalne sposoby wyjaśnienia zachowań sprawcy,
- nadużywanie alkoholu i narkotyków,
- choroby związane ze stresem.

Stosowanie przemocy wobec osób najbliższych jest przestępstwem ściganym z urzędu kwalifikowanym z art. 207 ustawy Kodeksu postępowania karnego, który stanowi:

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub § 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Najczęściej podejmowanymi oddziaływaniami na rzecz pomocy osobom doznającym przemocy jest zapewnienie podstawowe usługi w zakresie interwencyjnym, terapeutycznym - wspomagającym oraz potrzeb bytowych, które mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa tym osobom, a także udzielenie pomocy i wsparcia zgodnie z ich potrzebami dostosowanymi do sytuacji życiowej. Osobom doznającym przemocy domowej niekiedy zapewnia się bezpieczne schronienie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

III. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI

Problem przemocy domowej nie jest zjawiskiem nowym, ale diagnoza jego rozmiarów stanowi trudne zadanie badawcze. Ludzie często nie chcą się przyznać, nawet przed samym sobą do negatywnych zdarzeń, które mają miejsce w ich najbliższym otoczeniu. Wiele osób uważa, że stosowanie przemocy domowej od czasu do czasu jest wręcz wskazane i nikogo nie powinno to obchodzić. Dopiero, gdy nasilenie tego rodzaju zachowań staje się duże i widoczne dla osób z zewnątrz, zostaje przez społeczeństwo rozpoznane i wtedy potępione. Biorąc pod uwagę powyższe, bardzo trudno jest ocenić skalę tego zjawiska na terenie gminy Konstantynów Łódzki. Faktem jest jednak, że dotyka ono rodzin w naszej gminie na pewno nie w mniejszym stopniu, niż w innych rejonach naszego kraju.

W naszej gminie przemoc domowa występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, bardzo często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, a także z innymi substancjami uzależniającymi.

Pierwszy Zespół Interdyscyplinarny w Konstantynowie Łódzkim został powołany w lutym 2011 roku. Od tego czasu gromadzi dane statystyczne dotyczące ujawnionych przypadków stosowania przemocy domowej w oparciu o prowadzoną procedurę „Niebieskie Karty”. Celem procedury „Niebieskie Karty” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnianie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym oraz tworzenie warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Diagnoza skali przemocy domowej w gminie Konstantynów Łódzki została przeprowadzona na podstawie danych posiadanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w okresie od stycznia 2019 roku do grudnia 2023 roku wpłynęło 85 „Niebieskie Karty” A, które wszczynają procedurę.

Skala problemu przemocy domowej na terenie gminy Konstantynów Łódzki utrzymuje się na zbliżonym poziomie od kilku lat.

Tabela 2 Instytucje wszczynające procedurę „Niebieskie Karty” w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem założonych „Niebieskich kart”	17	13	21	13	21
Komisariat Policji	7	8	15	6	6
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	6	3	4	3	8
Placówki oświatowe	3	0	2	1	3
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	2	0	3	1
Placówki służby zdrowia	0	0	0	0	1
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	0	0	0	0	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego.

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli najmniej „Niebieskie Karty” wpłynęło do Zespołu Interdyscyplinarnego w 2020 roku i 2022 roku.

Z powyższych danych wynika, że Policja jest służbą, która będąc na interwencji domowej najczęściej wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”.

W ramach prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w okresie od stycznia 2019 roku do grudnia 2023 roku odbyło się 178 spotkań grup roboczych.

W Konstantynowskim Centrum Pomocy Rodzinie osoby doznające przemocy mogą otrzymać pomoc psychologiczną, pomoc prawną oraz poradnictwo dla osób współuzależnionych. Placówka prowadzi również działania profilaktyczno - wychowawcze dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

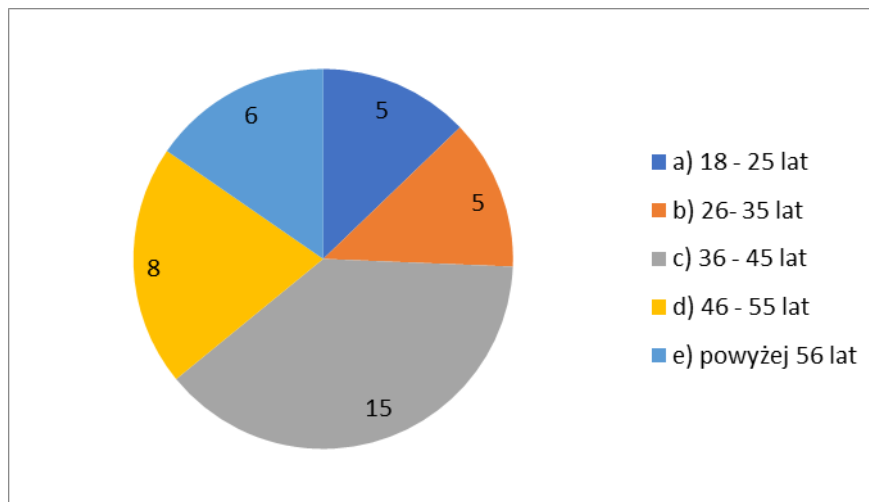
IV. ANALIZA I OCENA PRZEPROWADZONYCH BADAŃ

Badania zostały przeprowadzone na terenie miasta Konstantynowa Łódzkiego położonego w województwie łódzkim, powiecie pabianickim w okresie od dnia 1 września 2021 roku do dnia 30 września 2021 roku.

Badania przeprowadzono za pomocą anonimowej ankiety, a odpowiedzi na pytania zostały wykorzystane w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

W badaniu wzięło udział 39 osób. Respondenci to osoby w przedziałach wiekowych; 18 - 25 lat, 26- 35 lat, 36 - 45 lat, 46 - 55 lat, powyżej 56 lat.

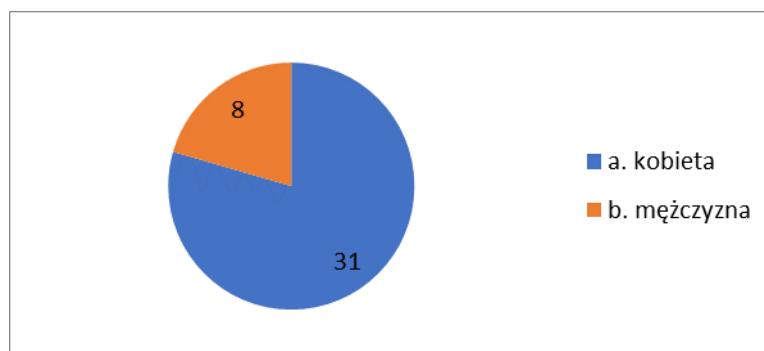
Wykres 1. Wiek respondentów

Źródło: Opracowanie własne.

Najliczniejszą grupą respondentów były osoby w grupie wiekowej 36 - 45 lat, stanowi to 38,5 % badanych. Natomiast osoby w grupie wiekowej 18 - 25 i 26 - 35 najmniej brały udział w badaniu. Stanowiło to jednakowo po 12,8 %.

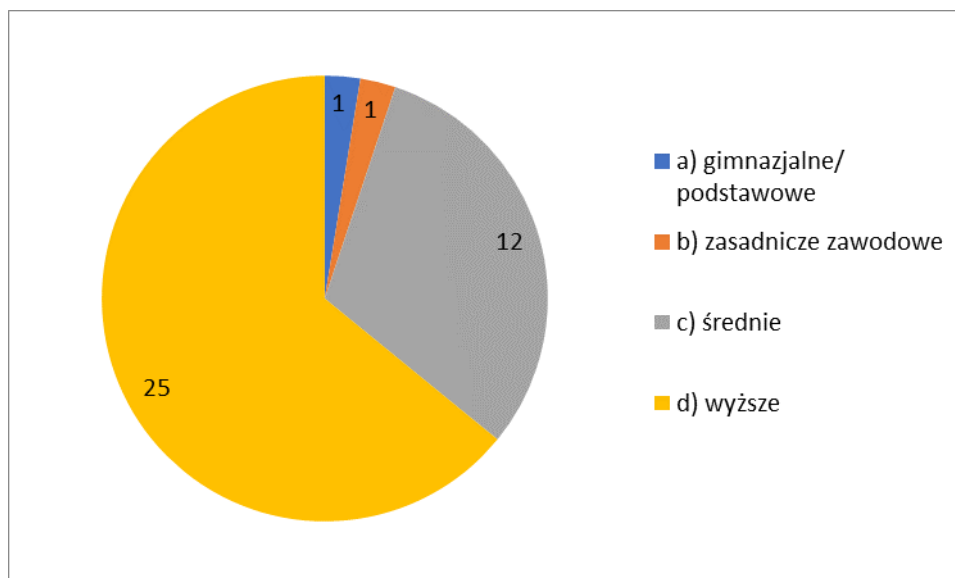
Wykres 2. Płeć

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród respondentów biorących udział w badaniu to zdecydowaną większość stanowiły kobiety tj. 79,5%, a mężczyźni tylko 20,5 %.

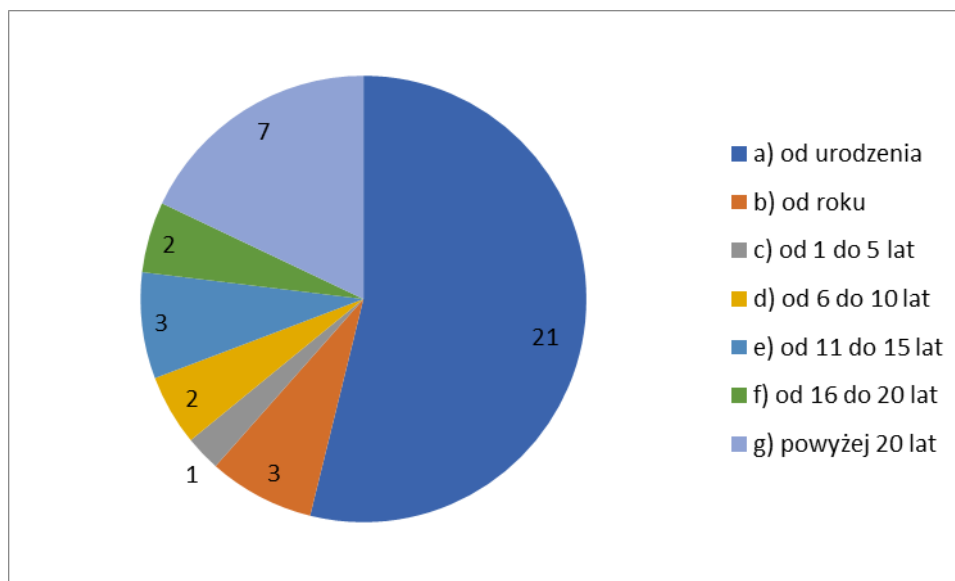
Wykres 3. Wykształcenie respondentów

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród badanych najliczniejszą grupę zawodową stanowiły osoby z wykształceniem wyższym 64,1%, z wykształceniem średnim 30,8 %.

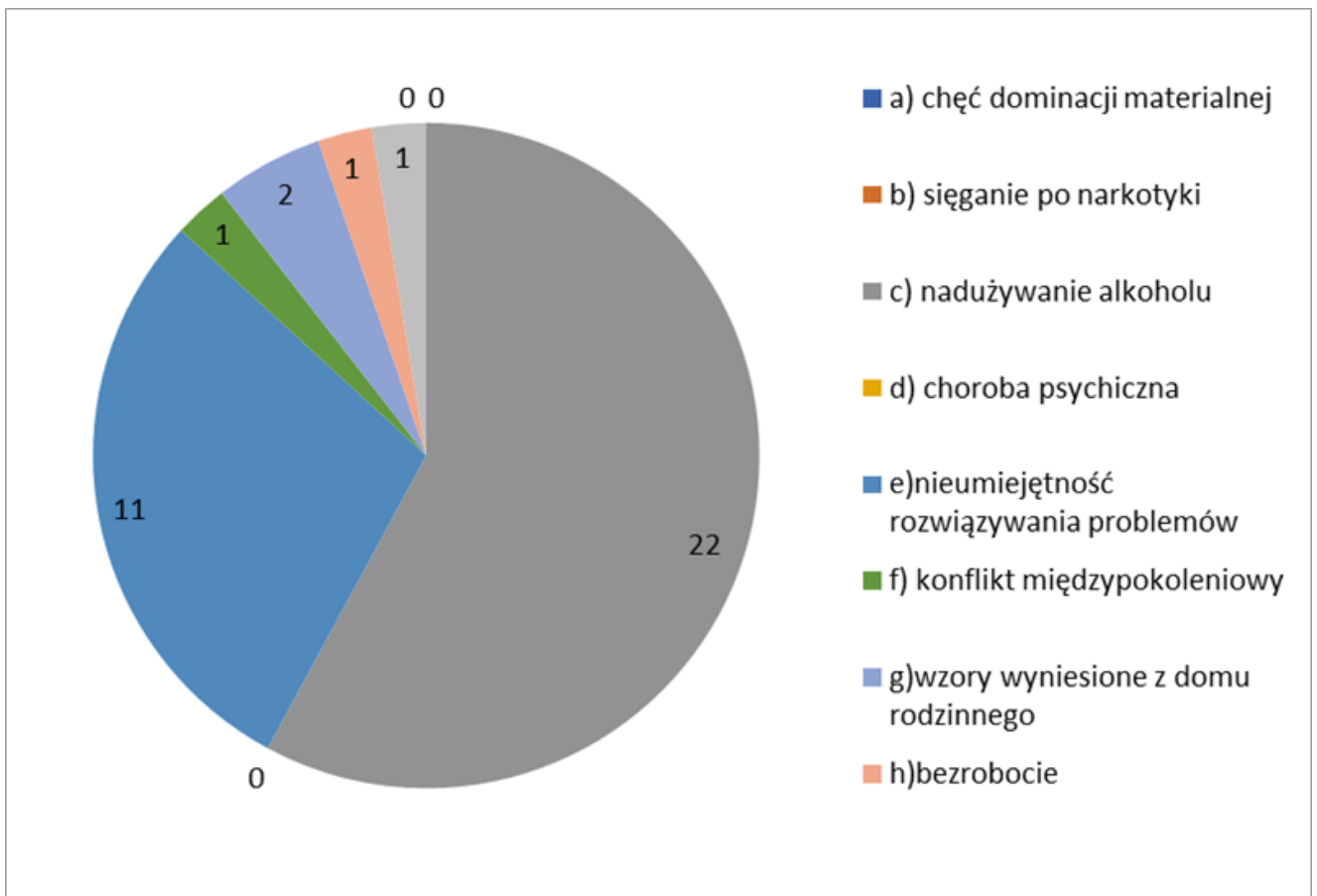
Wykres 4. Od jak dawna mieszka Pani/Pan na terenie Gminy Konstantynów Łódzki?

Źródło: Opracowanie własne.

Największą grupę respondentów stanowią osoby, które zamieszkują na terenie naszej gminy od urodzenia i stanowi to 53,8%, drugą najliczniejszą grupą, która brała udział w badaniach to osoby zamieszkujące ponad 20 lat tj. 17,9 %.

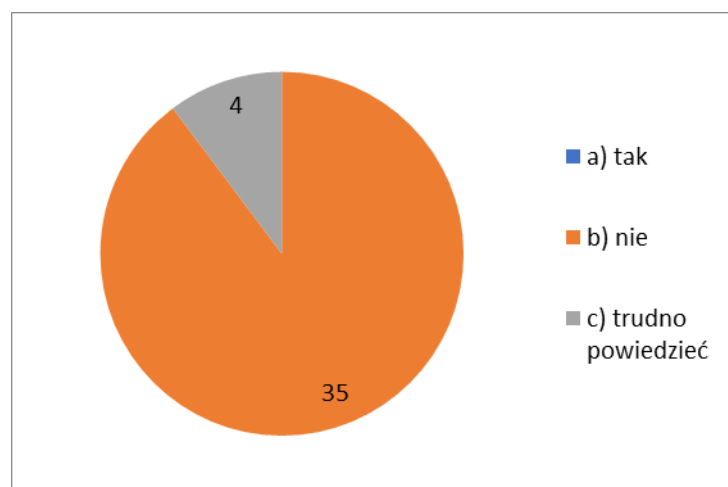
Wykres 5. Jaka jest najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne.

W opinii respondentów najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu w rodzinie i stanowi to 56,4 % uzyskanych odpowiedzi, natomiast 28,2% ankietowanych wskazało na nieumiejętność rozwiązywania problemów. Pozostałe odpowiedzi przedstawia powyższy wykres.

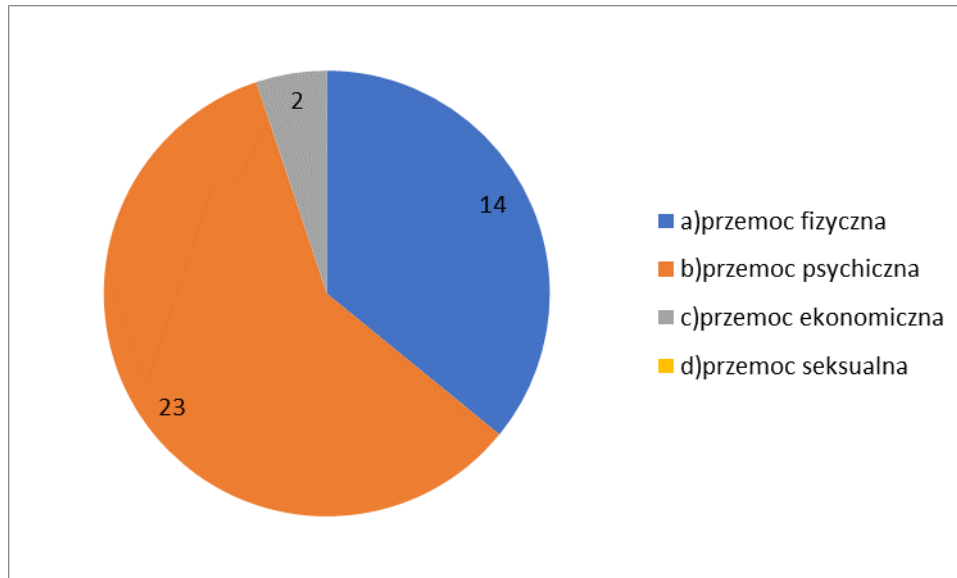
Wykres 6. Czy przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien ingerować?

Źródło: Opracowanie własne.

Na pytanie czy przemoc w rodzinie to prywatna sprawa i nikt nie powinien ingerować 89,7% respondentów udzieliło negatywnej odpowiedzi, natomiast 10,3% odpowiedziało nie wiem. Żaden z ankietowanych nie potwierdził, że to prywatna sprawa rodziny.

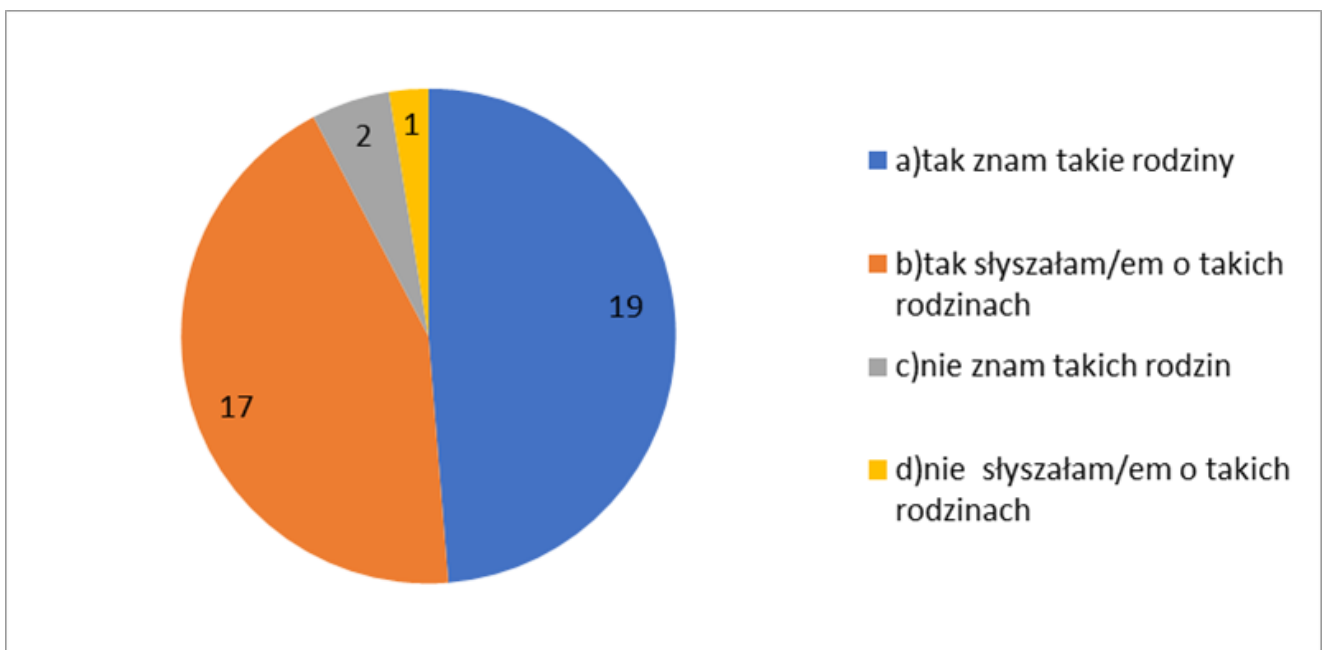
Wykres 7. Najczęściej występująca forma przemocy w rodzinie na terenie naszej gminy.

Źródło: Opracowanie własne.

W opinii 59% respondentów najczęściej występującym rodzajem przemocy w naszej gminie jest przemoc psychiczna, natomiast przemoc fizyczną wskazało 35,9%. Żaden z ankietowanych nie wskazał stosowanie przemocy seksualnej.

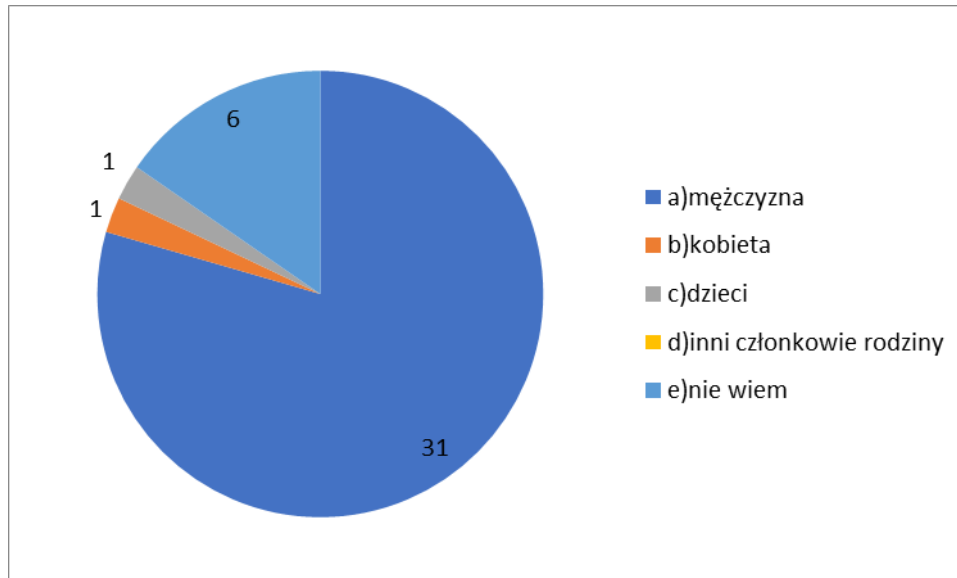
Wykres 8. Czy zna Pani/Pan rodziny, w których występowała przemoc w rodzinie lub o nich słyszał z terenu naszej gminy?

Źródło: Opracowanie własne.

Bardzo wysoki odsetek ankietowanych zna rodziny w których występowała przemoc stanowi to aż 48,7% respondentów. Relatywnie wysoki wskaźnik ankietowanych tj. 43,6% słyszało o takich rodzinach.

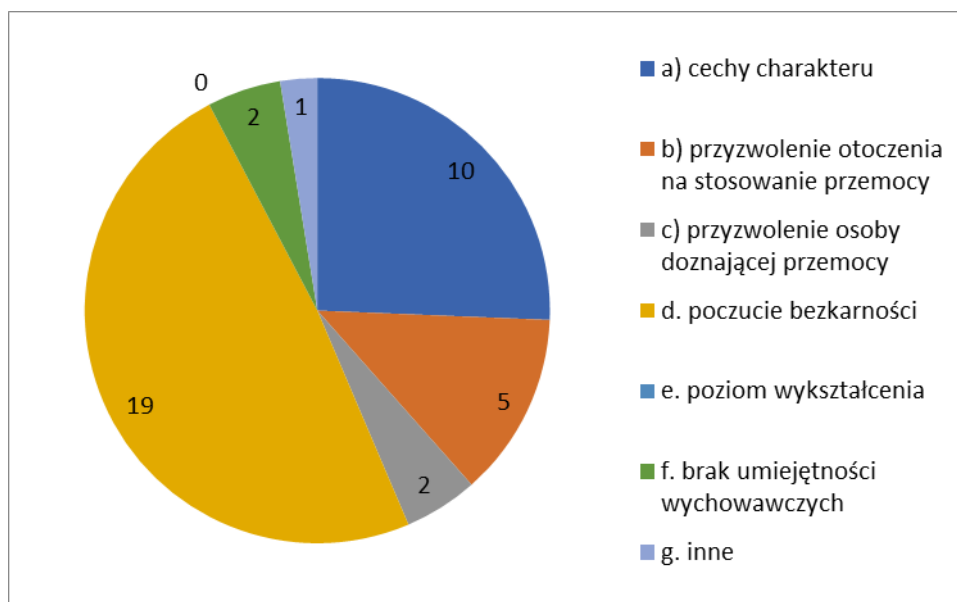
Wykres 9. Kto jest najczęściej osobą stosującą przemoc w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród osób, które wzięły udział w badaniu 79,5 % wskazało, że najczęściej osobą stosującą przemoc w rodzinie jest mężczyzna, a 15,4 nie potrafiło wskazać osoby.

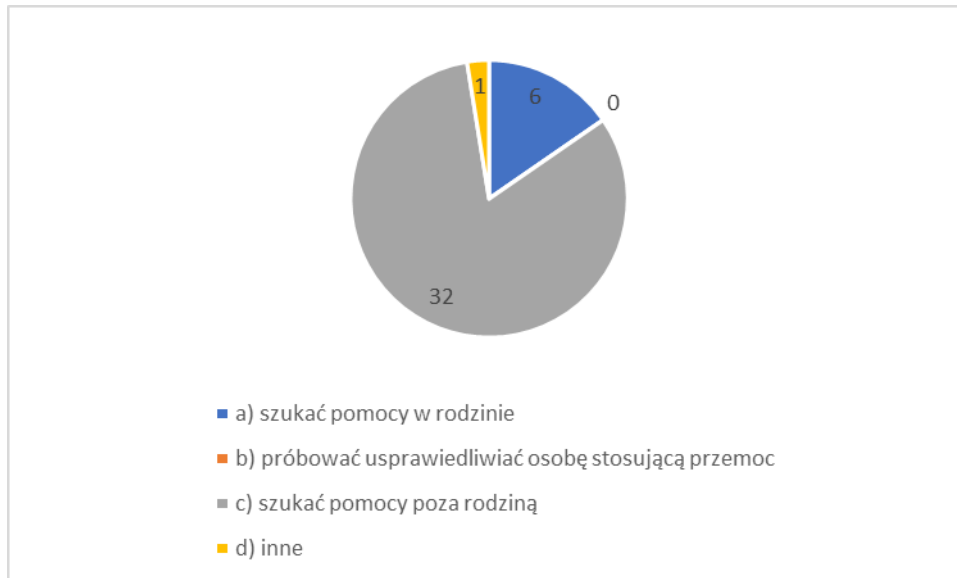
Wykres 10. Jakie czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie osoby stosującej przemoc?

Źródło: Opracowanie własne.

48,7% ankietowanych uważało, że najczęściej czynnikiem mogącym mieć wpływ na postępowanie osoby stosującej przemoc jest poczucie bezkarności. Drugim mającym wpływ na jego zachowanie są cechy charakteru stanowi to 25,6% odpowiedzi. 12,8 % ankietowanych twierdziło, że przyzwolenie otoczenia na stosowanie przemocy.

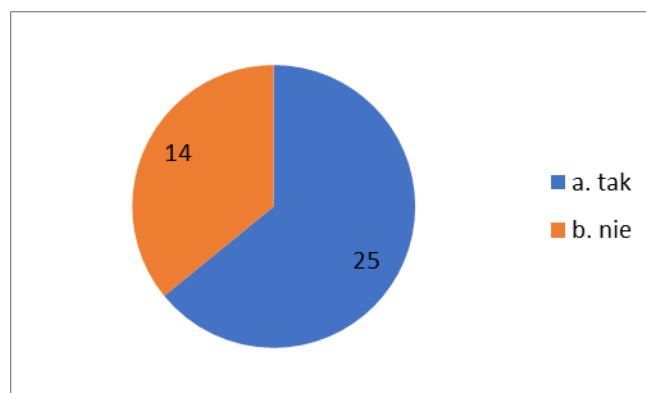
Wykres 11. Jak powinna zachować się osoba doznająca przemocy?

Źródło: Opracowanie własne.

W przypadku reakcji na przemoc ankietowani uważali następująco; 82,1 % uważali, że osoba doznająca przemocy powinna szukać pomocy poza rodziną, a 15,4% wskazało na szukanie pomocy u rodziny. Tylko 2,5 % respondentów udzieliło odpowiedzi inne.

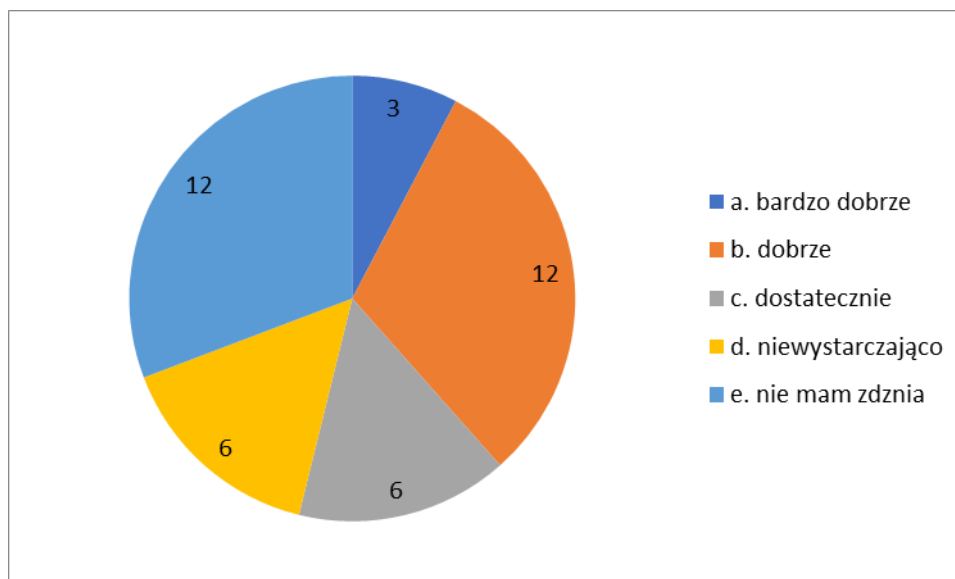
Wykres 12. Czy ma Pani/Pan wiedzę o Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym na Rzecz przeciwdziałania przemocy w Rodzinie w Konstantynowie Łódzkim?

Źródło: Opracowanie własne.

Z badań wynika, że ponad połowa respondentów, tj. 64,1 % wie, że na terenie gminy działa Gminny Zespół Interdyscyplinarny. Natomiast 35,9% nie posiada takiej wiedzy.

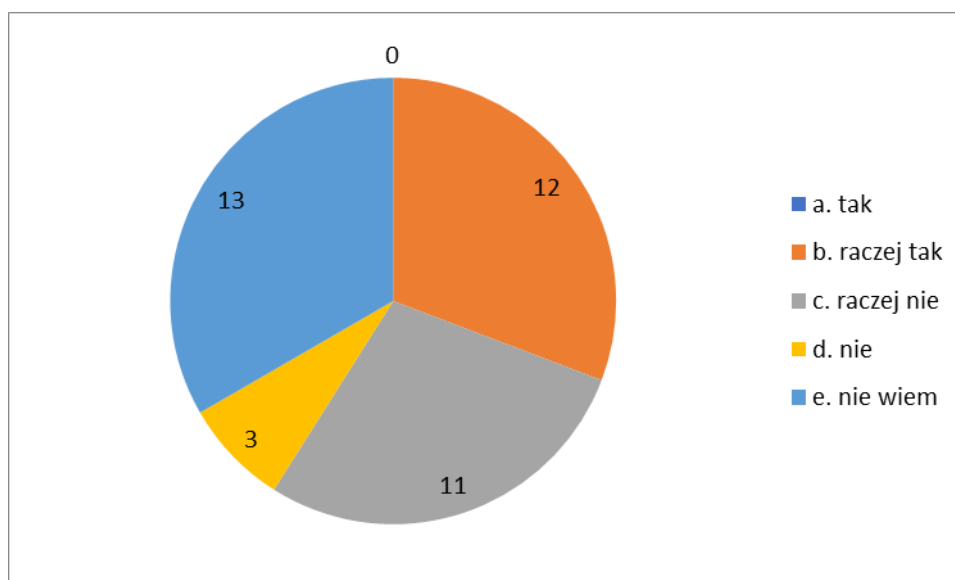
Wykres 13. Jak ocenia Pani/Pan prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie ?

Źródło: Opracowanie własne.

Poniższe dane świadczą, że relatywnie respondenci dobrze oceniają działania profilaktyczne prowadzone w gminie, co stanowi to 30,8% ankietowanych, na bardzo dobrze ocenia 7,7%, dostatecznie 15,4%, na tyle samo ocenia niewystarczająco, a 30,8% nie miało zdania.

Wykres 14. Oferta pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie jest wystarczająca na terenie naszej gminy.

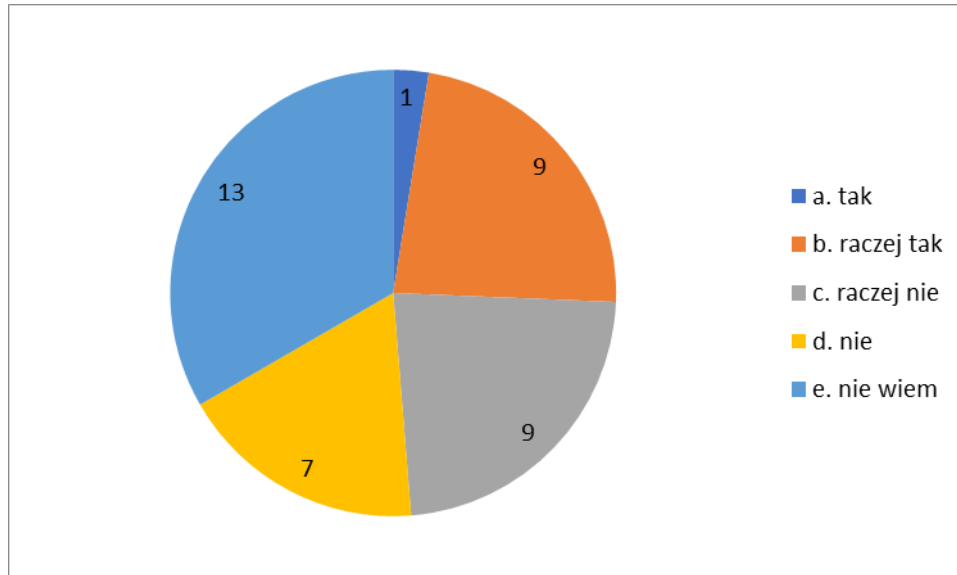

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci zostali zapytani, czy oferta pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie jest wystarczająca. Tutaj ankietowani podzielili się na trzy grupy, gdzie 33,3% nie wie, 30,8% uważa, iż oferta pomocowa dla osób

doznających przemocy raczej tak - jest dobra, a 28,2% odpowiedziało, że raczej nie.

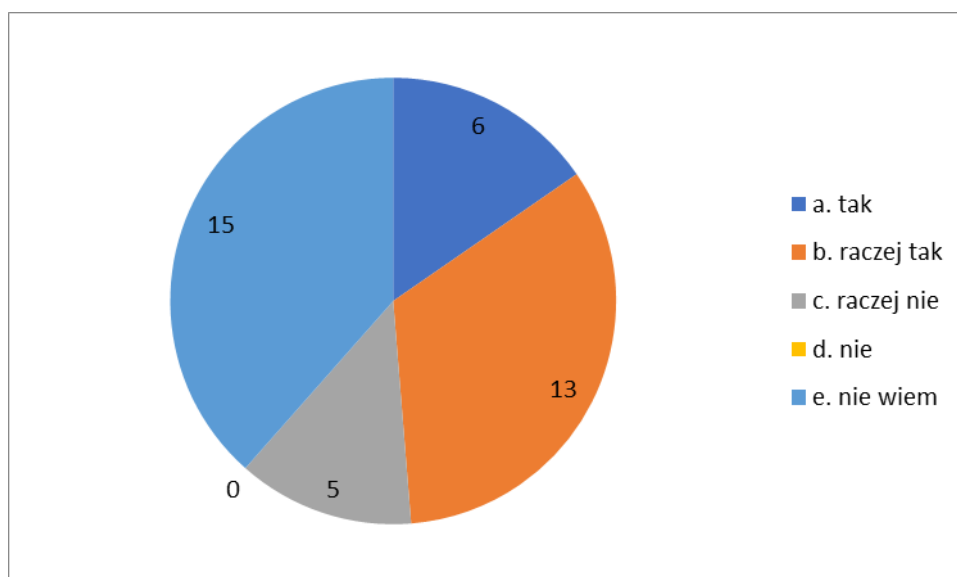
Wykres 15. Czy oferta pomocy dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest wystarczająca na terenie naszej gminy?

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejne pytanie dotyczyło poziomu wiedzy czy oferta pomocy dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest wystarczająca na terenie naszej gminy. Ankietowani odpowiadali następująco: 23,1 % zadeklarowało, że raczej tak, tyle samo procent uważa, że raczej nie, natomiast 17,9 % uważa, że nie, a 33,3% uważa, że nie wie. Można wnioskować, że większa część ankietowanych uważa, że osoby stosujące przemoc nie otrzymują stosownej pomocy na terenie gminy.

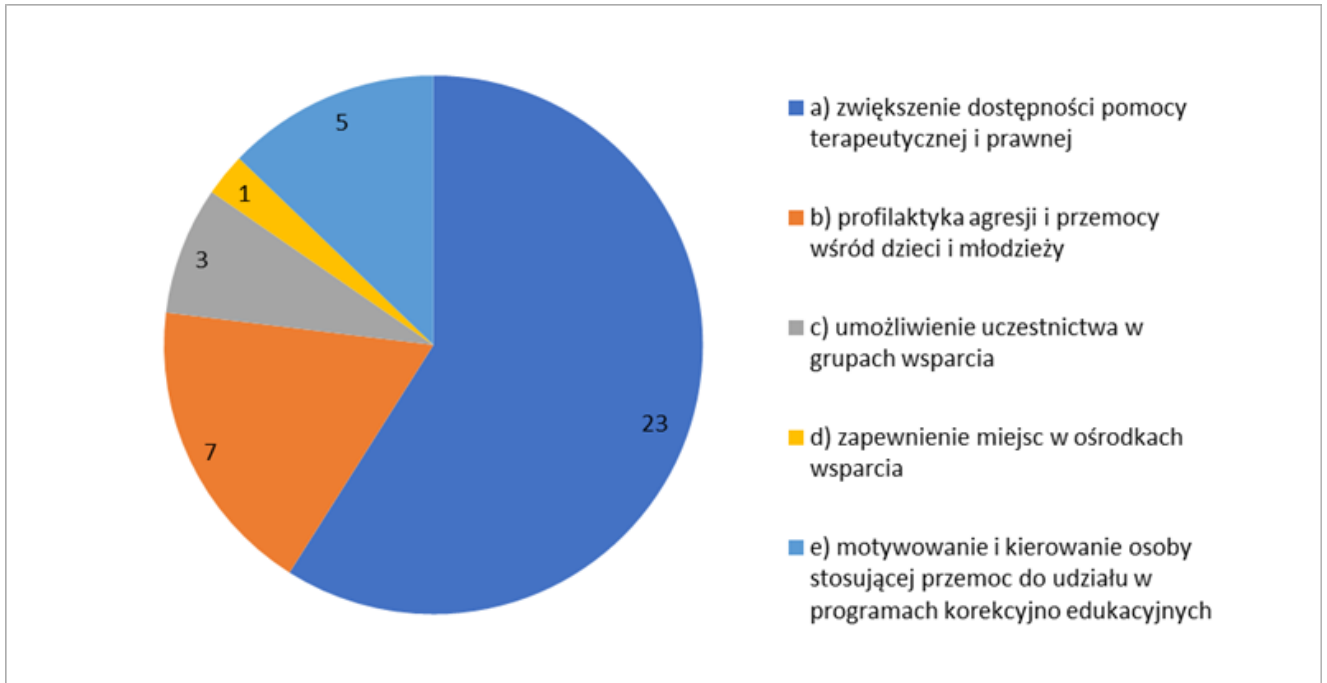
Wykres 16. Czy przemoc domowa, stanowi istotny problem na terenie naszej gminy?

Źródło: Opracowanie własne.

15,4% respondentów uważa, że stanowi istotny problem na terenie gminy, 33,3% uważa, że raczej tak. Natomiast 38,5% nie wie. Tylko 12,8 % deklaruje, że nie jest to problem.

Wykres 17. Co jest najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne.

Badani zostali zapytani również, jakie kroki ich zdaniem byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: 59% zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej, 17,9% profilaktyka agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, 12,8% motywowanie i kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych.

Kwestionariusz ankiety zawierał dwa pytania otwarte:

Jakie instytucje wg Pani /Pana działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie naszej gminy?

Nasi ankietowani udzielali następujących odpowiedzi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Konstaktynowskie Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, Straż Miejska.

Jakie działania wg Pani /Pana należałoby podjąć w naszej gminie w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Respondenci uważają, że odpowiednimi działaniami, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie to;

- zwiększenie świadomości społecznej o problemie,
- szkolenia, ulotki, profilaktyka agresji i przemocy wśród młodzieży,

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej dla osób pokrzywdzonych,
- odizolowanie sprawcy od ofiary – przeszkolenie Policji i pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w tej dziedzinie,
- tworzenie grup wsparcia,
- rozmowy i spotkania edukacyjne z młodzieżą w szkołach,
- szkolenia dla kadry instytucji zajmujących się przemocą na terenie gminy,
- edukacja,
- większe zaangażowanie dzielnicowych i pracowników socjalnych.

Celem przeprowadzonych badań przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim było uzyskanie informacji na temat poziomu wiedzy respondentów z zakresu zjawiska przemocy domowej, a także poznania ich opinii na temat systemu przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Konstantynów Łódzki i dostępu oraz informacji o charakterze pomocowym.

Z przeprowadzonych badań wynika, że społeczeństwo gminy posiada w znacznym stopniu wiedzę o możliwościach uzyskania pomocy specjalistycznej.

Z analizy danych można wyciągnąć wnioski, że w przyszłości należałoby podjąć działania mające na celu zwiększenie profilaktyki społeczeństwa oraz udzielanej pomocy osobom stosującym przemoc.

Rolą przedstawicieli każdego społeczeństwa w tym zakresie jest zatem wdrażanie skutecznych instrumentów profilaktycznych zapobiegających temu zjawisku. Przeciwdziałanie przemocy domowej i niesienie pomocy rodzinom dotkniętym tym problemem jest zadaniem realizowanym przez różne podmioty oraz instytucje społeczne. Z perspektywy upływu czasu może to doprowadzić do zmiany podejścia społeczeństwa do problemu przemocy domowej oraz ograniczenia skali tego zjawiska.

V. ZASOBY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

·**Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej** zapewnia obsługę organizacyjno – techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego, pracownicy socjalni diagnozują sytuację i potrzeby osób dotkniętych przemocą domową, udzielają kompleksowych informacji, organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, zapewniają w zależności od potrzeb całodobowe schronienie, koordynują pracami w grupach diagnostyczno - pomocowych, realizują procedurę „Niebieskie Karty”, uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi ośrodki wsparcia: Schronisko dla Osób Bezdomnych, w którym mogą przebywać także osoby chroniące się przed

przemocą oraz Ośrodek Dziennego Pobytu z Jadłodajnią, w którym osoby dotknięte przemocą mogą korzystać z posiłków obiadowych.

·**Komisariat Policji** przyjmuje zgłoszenia od osób doznających przemocy i świadków o stosowaniu przemocy domowej oraz podejmuje interwencję w tych sprawach, a także realizuje procedurę „Niebieskie Karty”, funkcjonariusze uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno - pomocowych. Ponadto, znowelizowana Ustawa o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145), daje policji nowe narzędzie w postaci wydawania wobec sprawców przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Wydany nakaz opuszczenia mieszkania oraz zakaz zbliżania się obowiązuje przez okres 14 dni.

·**Zespół Interdyscyplinarny** kompleksowo realizuje procedurę „Niebieskie Karty, dokonuje diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia (niestosowanie się do obowiązków przez osoby stosujące przemoc domową skierowane do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno - terapeutycznych), co podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Skład Zespołu składa się z przedstawicieli następujących podmiotów: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów z Sądu Rejonowego w Pabianicach.

·**Konstantynowskie Centrum Pomocy Rodzinie** świadczy pomoc psychologiczną, poradnictwo dla osób uzależnionych, współuzależnionych, osób doznających i osób stosujących przemoc oraz prowadzi działania profilaktyczno - wychowawcze dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Posiada bazę danych na temat miejsc pomocy dla osób doznających przemocy. Organizuje szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych służb zajmujących się problematyką przemocy. Prowadzi edukację publiczną dotyczącą zjawiska przemocy domowej. Organizuje i finansuje programy profilaktyczne na terenie szkół dla dzieci i młodzieży.

·**Publiczne i niepubliczne instytucje opieki zdrowotnej**, które udzielają świadczeń zdrowotnych i mogą wydawać zaświadczenie o odniesionych obrażeniach (obdukcja), podać informacje o możliwościach szukania pomocy. Prowadzona dokładnie dokumentacja lekarska może być dowodem w sprawie o znęcanie się nad rodziną.

·**Instytucje oświatowe**: szkoły, przedszkola, żłobki, w których pedagodzy szkolni, wychowawcy, nauczyciele bacznie obserwują uczniów, mogą dostrzec sygnały świadczące o przemocy domowej i poinformować odpowiednie organy podejmujące działania powstrzymujące zjawisko przemocy.

·**Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)** realizuje zadania określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Głównym założeniem Programu jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc; edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Przemoc domową należy rozpatrywać z wielu perspektyw, w szczególności psychologicznej, prawnej, ekonomicznej, społecznej i moralnej. Z tego względu przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga wieloaspektowego, systemowego podejścia, z zaangażowaniem wszystkich podmiotów zajmujących się bezpośrednio czy też pośrednio tym problemem. Żadna pojedyncza instytucja nie jest w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy domowej.

W Programie, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

1. **profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna:** obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową,

2. **ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej:** obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą domową (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób z niepełnosprawnością lub osób niesamodzielnych),

3. **oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową:** obszar kierowany do osób stosujących przemoc domową, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się pracą z tymi osobami,

4. **podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej:** obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

VII. CELE I DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024 – 2028

CEL GŁÓWNY

Zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Konstantynów Łódzki

CELE SZCZEGÓŁOWE

OBSZAR 1: Profilaktyka, diagnoza i edukacja społeczna.

1. Analiza zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Konstantynów Łódzki.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
- analiza zjawiska przemocy domowej w oparciu o dokumentację „Niebieskie Karty” prowadzoną przez Zespół Interdyscyplinarny	- ogólna liczba formularzy „Niebieskie Karty”, które wpłynęły do Zespołu, w tym przekazanych przez: Policję, pomoc społeczną, oświatę, ochronę zdrowia, GKRPA, - liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty	- Zespół Interdyscyplinarny	informacja do końca marca każdego roku

	(podział na zakończone z powodu ustania przemocy i zrealizowania indywidualnego planu pomocy oraz zakończone z powodu braku zasadności podejmowanych działań, - liczba wniosków skierowanych do GKRPA, prokuratury, sądu, innych podmiotów (w tym o dodatkowe środki ochrony dla osoby doznającej przemocy), - liczba grup roboczych, - liczba spotkań grup roboczych, - liczba osób doznających przemocy, - liczba osób stosujących przemoc		
2.Uczestnictwo w kampaniach społecznych mających na celu zmianę świadomości społecznej w postrzeganiu problemu przemocy.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
- zakup i rozpowszechnianie plakatów, ulotek, materiałów informacyjno - edukacyjnych opisujących mechanizmy przemocy oraz promujących metody wychowawcze bez udziału przemocy, - organizowanie spotkań, konferencji poruszających tematykę z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	- liczba zakupionych i rozpowszechnionych plakatów, ulotek, materiałów informacyjno -edukacyjnych, - liczba zorganizowanych spotkań i konferencji	- Zespół Interdyscyplinarny, - KCPR, - placówki oświatowe	2024- 2028
3.Prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz agresji rówieśniczej na terenie szkół.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
- zapoznanie rodziców z dostępnymi	- liczba spotkań z rodzicami, - liczba rodziców objętych pomocą indywidualną,	- placówki oświatowe	2024 - 2028

<p>formami pomocy poprzez organizację spotkań,</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie poradnictwa indywidualnego dla rodziców w zakresie kompetencji rodzicielskich, korygowanie postaw wychowawczych, promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, - prowadzenie zajęć dla uczniów w zakresie przeciwdziałania przemocy rówieśniczej 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych zajęć dla uczniów, - liczba uczniów uczestniczących w tych zajęciach 		
--	---	--	--

OBSZAR 2: Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej

1. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej .			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
<ul style="list-style-type: none"> - poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, socjalne, medyczne i prawne, - praca socjalna, - wsparcie materialne, - realizacja procedury „Niebieskie Karty”, - pomoc psychologiczna i terapeutyczna dla osób doznających przemocy domowej, - zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych poradnictwem, - liczba udzielonych porad, - liczba osób objętych pomocą finansową, - liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba osób korzystających z terapii, - liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”, - liczba osób którym udzielono wsparcia - liczba dzieci, które zostały 	<ul style="list-style-type: none"> - Zespół Interdyscyplinarny, - MOPS, - KCPR, - Komisariat Policji, - Poradnia psychologiczno – pedagogiczna, - placówki oświatowe, - placówki służby zdrowia 	2024 – 2028

<p>dzieciom w trybie art. 12a</p> <p>- zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez kierowanie do specjalistycznych ośrodków wsparcia</p>	<p>odebrane z rodziny w razie zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową,</p> <p>- liczba osób doświadczających przemocy domowej, które skorzystały z miejsc w ośrodkach wsparcia</p>		
<p>2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy.</p>			<p>Termin realizacji</p>
<p>DZIAŁANIA</p>	<p>WSKAŹNIKI</p>	<p>REALIZATORZY</p>	
<p>- aktualizacja informacji dla osób doświadczających przemocy zawierających praktyczne wskazówki dotyczące możliwości uzyskania pomocy i wsparcia,</p> <p>- umieszczanie informacji na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej</p>	<p>- liczba opracowanych/zaktualizowanych materiałów informacyjnych</p>	<p>- Zespół Interdyscyplinarny, - MOPS</p>	<p>2024 - 2028</p>

OBSZAR 3: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową.

<p>1. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.</p>			<p>Termin realizacji</p>
<p>DZIAŁANIA</p>	<p>WSKAŹNIKI</p>	<p>REALIZATORZY</p>	
<p>- podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc domową w ramach procedury „Niebieskie Karty”</p> <p>- kierowanie i monitorowanie osób stosujących</p>	<p>- liczba posiedzeń grup diagnostyczno – pomocowych z udziałem osób stosujących przemoc</p> <p>- liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty” D,</p> <p>- liczba osób zgłoszonych do programu korekcyjno – edukacyjnego z udziałem na</p>	<p>- Zespół Interdyscyplinarny, - MOPS, - KCPR, - Komisariat Policji, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - placówki służby zdrowia</p>	<p>2024 - 2028</p>

<p>przemoc domową w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,</p> <p>- motywowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domowa zmierzających do zmiany wzorców zachowań</p> <p>- zgłaszanie osób stosujących przemoc domową, którzy nadużywają alkoholu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>płeć i wiek</p> <p>- liczba osób przystępujących do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych z podziałem na płeć i wiek,</p> <p>- liczba osób, które ukończyły program oddziaływań korekcyjno- edukacyjny z podziałem na płeć i wiek,</p> <p>- liczba osób, które przystąpiły do programów psychologiczno – terapeutycznych z podziałem na płeć i wiek,</p> <p>- liczba osób, które ukończyły program psychologiczno – terapeutyczny z podziałem na płeć i wiek,</p> <p>-liczba osób stosujących przemoc domową, które ukończyły ww. program z podziałem na płeć i wiek,</p> <p>- liczba zgłoszonych osób o podjęcie leczenia odwykowego do GKRPA,</p> <p>- liczba osób które ukończyły terapię i zaprzestały nadużywać alkoholu</p>		
<p>2. Izolowanie osób stosujących przemoc domową od osób doznających przemocy.</p>			<p>Termin realizacji</p>
<p>DZIAŁANIA</p>	<p>WSKAŹNIKI</p>	<p>REALIZATORZY</p>	
<p>- wydanie przez funkcjonariuszy policji nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego</p>	<p>- liczba zastosowanych przez funkcjonariuszy policji nakazów opuszczenia mieszkania oraz zakazu zbliżania się do osób pokrzywdzonych</p>	<p>- Komisarjat Policji</p>	<p>2024 - 2028</p>

OBSZAR 4: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

<p>1.Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług</p>			<p>Termin realizacji</p>
<p>DZIAŁANIA</p>	<p>WSKAŹNIKI</p>	<p>REALIZATORZY</p>	

- szkolenia resortowe, - szkolenia interdyscyplinarne	- liczba szkoleń dotyczących przemocy domowej, - liczba szkoleń interdyscyplinarnych, - liczba osób biorących udział w szkoleniach,	- Zespół Interdyscyplinarny, - MOPS, - Komisariat Policji, - KCPR	2024 - 2028
2. Doskonalenie strategii współpracy służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
- organizowanie spotkań i prac Zespołu Interdyscyplinarnego, - doskonalenie interdyscyplinarnej formuły pracy, - wymiana informacji i doświadczeń między podmiotami realizującymi procedurę „Niebieskie Karty”	- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego - liczba podmiotów współpracujących	- Zespół Interdyscyplinarny, - MOPS, - Komisariat Policji, - placówki oświatowe, - placówki służby zdrowia	2024 - 2028

VIII. WDRAŻANIE PROGRAMU

Realizatorzy Programu

Program będzie realizowany przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu

przeciwdziałania przemocy domowej:

- Zespół Interdyscyplinarny,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej im. Bł. R. Chylińskiego,
- Komisariat Policji,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Konstantynowskie Centrum Pomocy Rodzinie,
- przedszkola, szkoły,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe,
- kościóły i związki wyznaniowe,
- społeczność lokalna,
- lokalne media.

Źródła finansowania Programu

Program w latach 2024-2028 będzie finansowany:

- 1) ze środków budżetu gminy Konstantynów Łódzki,
- 2) ze środków pozyskiwanych ze źródeł zewnętrznych.

Głównym źródłem finansowania zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy będą środki w ramach budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim.

Monitoring i sprawozdawczość Programu

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie raz na rok w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizacji Programu podmioty składają do 31 stycznia każdego roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim sporządzi sprawozdanie z realizacji Programu, które zostanie przekazane Burmistrzowi Konstantynowa Łódzkiego i Radzie Miejskiej w Konstantynowie Łódzkim w terminie do końca pierwszego kwartału za rok poprzedni.

Celem ewaluacji będzie oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Monitorowanie i ewaluacja stanu realizacji Programu na terenie gminy będzie odbywać się poprzez:

- zbieranie i analizę danych statystycznych i dokumentacji z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie gminy,
- ocenę procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenę wdrażania i zarządzania Programem w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- ocenę dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.

Monitorowanie i ewaluacja programu będzie prowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów Programu. Przy ocenie Programu będą brane pod uwagę wskaźniki zawarte w obszarach pierwszym, drugim, trzecim oraz czwartym. Monitorowanie pozwoli na ocenę poziomu realizacji działań instytucji podejmujących działania na rzecz rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy, form udzielonej pomocy rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, różnych form działań skierowanych ogólnie do społeczności lokalnej.

Za koordynowanie realizacji Programu odpowiedzialny jest przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Konstantynowie Łódzkim.

Uzasadnienie

Konieczność opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2028 wynika wprost z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, poz. 535, poz. 1606).

Program ma stanowić podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które będą podejmowane w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Dokument wyznacza cele i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do zniwelowania problemu przemocy domowej w gminie oraz zminimalizować jego skutki.